

ŠUMSKA PEDAGOGIJA KAO ALAT POTICANJA ČITANJA

FOREST PEDAGOGY AS A TOOL FOR ENCOURAGING READING

Marija Bratonja, Prva srednja škola Vukovar

marija.bratonja@skole.hr

UDK / UDC: 028.5:37.091Stener
Stručni rad / Professional Paper
Primljeno / Received: 30. 1. 2026.
Prihvaćeno / Accepted: 25. 2. 2026.

Sažetak

Cilj. Cilj je rada pokazati na koje se načine šumska pedagogija može koristiti kao učinkovit alat za poticanje čitanja kod djece.

Metodologija. Metodologija rada temelji se na relevantnim izvorima o šumskoj pedagogiji te praktičnom iskustvu autorice kao voditeljice šumskih radionica poticanja čitanja.

Rezultati. Rezultati pokazuju da se šumska pedagogija može koristiti kao alat za poticanje čitanja te da se na taj način čitanje i knjige djeci približavaju na nov i zanimljiviji način.

Praktična primjena. Rad pruža mogućnost da se spomenuti primjeri šumskih radionica poticanja čitanja mogu koristiti i praktično primijeniti.

Društveni značaj. Rad doprinosi razvoju inovativnih pristupa u obrazovanju, ističući važnost povezivanja djece s prirodom uz pomoć književnosti.

Vrijednost. Vrijednost ovog stručnog rada proizlazi iz njegova doprinosa razumijevanju kako prirodno okruženje može obogatiti procese ranog čitanja i učenja.

Ključne riječi

čitanje; djeca; šumska pedagogija; šumske radionice

Summary

Objective. The objective of this paper is to demonstrate how forest pedagogy can be used as an effective tool for encouraging reading in children.

Methodology. The methodology of this paper is based on relevant sources on forest pedagogy as well as the author's practical experience as a facilitator of forest-based reading workshops.

Results. The results show that forest pedagogy can be used as a tool for encouraging reading, and that this is the way reading and books are introduced to children in a new and more engaging manner.

Practical application. This paper provides the opportunity for the mentioned examples of forest-based reading workshops to be used and applied in practice.

Social significance. This paper contributes to the development of innovative approaches in education by highlighting the importance of connecting children with nature through literature.

Value. The value of this paper lies in its contribution to understanding how the natural environment can enrich early reading and learning processes.

Keywords

children; forest pedagogy; forest workshops; reading

1. Uvod

Šumska pedagogija disciplina je koja povezuje upoznavanje šumskih ekosustava s odgojno-obrazovnim radom u prirodnom okruženju. Promovira šume kao zdrave lokacije za učenje, kao jedinstvenu okolinu koja omogućava senzorna iskustva, znatno više nego drugi ekosustavi. Šuma potiče sposobnost promatranja i slušanja, stimulira socijalne interakcije među djecom i pomaže u prevladavanju negativnog utjecaja stresa. U šumskoj pedagogiji naglasak nije samo na stjecanju znanja o prirodi, već i na razvoju kognitivnih, emocionalnih i socijalnih kompetencija, pri čemu se učenje odvija spontano, interdisciplinarno i u skladu s dječjim interesima.

Cilj je rada ukazati na mogućnosti primjene šumske pedagogije kao alata za poticanje čitanja kod djece. Poseban naglasak stavlja se na šumske radionice poticanja čitanja kao oblika organiziranih aktivnosti u prirodi, kojima se ističe važnost čitanja kao zanimljive, smislene aktivnosti, odnosno aktivnosti povezane s iskustvom. Rad će pokazati kako se povezivanjem književnih sadržaja s prirodnim okruženjem i aktivnim sudjelovanjem djece može razvijati motivacija za čitanje te pozitivni stavovi prema knjizi i pisanom tekstu.

2. Šumska pedagogija

Šumska pedagogija predstavlja suvremeni odgojno obrazovni pristup koji šumu i prirodno okruženje koristi kao primarno okruženje za učenje. Temelji se na iskustvenom učenju kojim djeca razvijaju ekološku osviještenost, kreativnost, socijalne kompetencije te motoričke vještine. Ovaj oblik obrazovanja naglašava neposredan kontakt s prirodom, pri čemu se u obzir uzimaju svi aspekti dječjeg razvoja – osjetilni, emocionalni, fizički i kognitivni.

Jedno od ključnih obilježja šumske pedagogije njezin je holistički pristup učenju. Takav pristup podupire cjelovit razvoj djeteta, potiče stvaralaštvo te omogućuje izražavanje individualnih potencijala. U prirodnom i poticajnom šumskom okruženju djeca ne samo da stječu nova znanja, nego razvijaju i širok spektar vještina i kompetencija.

Holistički okvir potiče slobodno izražavanje, suradničko učenje, zajedničko istraživanje i razmjenu iskustava, a istodobno doprinosi razvoju socijalnih vještina, uvažavanju različitosti i razumijevanju međuovisnosti živih bića. Direktna dodir s prirodom omo-

gućuje djeci da se osjećaju sastavnim dijelom ekosustava, što dodatno jaća njihovu ekološku osjetljivost.

U pedagoškoj praksi usmjerenoj holizmu naglasak se stavlja na dijete, a ne na strogo definirana područja ućenja. Polazi se od individualnih potreba i mogućnosti svakog djeteta, pri ćemu je osobito važno poticati njegovu autonomiju, samostalnost i slobodu u ućenju i istraživanju.

Stoga se može reći da su glavna obilježja šumske pedagogije holistićki pristup ućenju, ućenje iskustvom, ućenje igrom i ućenje *ćineći*, razvoj ekološke svijesti i korištenje svih osjetila.

3. Zašto šuma?

Razvojni status današnje djece oblikuje se pod utjecajem niza međusobno povezanih ćimbenika, među kojima se istiću promjene u životnim navikama, strukturi obrazovnog sustava, kvaliteti prehrane i obrascima socijalnih interakcija, uz sve snažniju prisutnost digitalnih tehnologija u svakodnevicu. Iako se velik broj djece razvija u skladu s razvojnim očekivanjima, sve je više pokazatelja koji upućuju na neravnotežu u tjelesnom, kognitivnom, socijalnom i emocionalnom razvoju. Na to upućuje i amerićki autor Richard Louv (2016) u svojoj knjizi *Posljednje dijete u šumi* u kojoj spominje i tzv. poremećaj nedostatka prirode. Iako nije klinićki prepoznat kao službeni poremećaj, ovaj pojam opisuje negativne posljedice koje nastaju kad djeca provode sve manje vremena u prirodi i sve više vremena uz informacijsku i komunikacijsku tehnologiju i u zatvorenim prostorima. Louv (2016) istiće potrebu za što većim ukljućivanjem djece u aktivnosti na otvorenom i povezivanje s prirodom, što bi moglo riješiti mnoge izazove s kojima se roditelji i djeca suoćavaju u današnjem digitalnom svijetu.

4. Šumske radionice poticanja ćitanja

Šumsko okruženje, osim svih ostalih prednosti, pruža izvrsne poticaje za razvoj govora i komunikacije općenito jer je prepuno sadržaja koji bude dječju znatiželju i potiću ih na opisivanje vićenog te dijeljenje dojmova s vršnjacima. Zvukovi, koje imaju priliku ćuti u šumi, potiću razvoj angažiranog slušanja i prenošenja iskustva.

Jedan od novijih pristupa u šumskoj pedagogiji sve je popularnija metoda *flow learning* koju je osmislio edukator Joseph Bharat Cornell (2021), a koristi se za poticanje duboke povezanosti s prirodom strukturiranim, dinamićnim aktivnostima. Upravo se ta metoda pokazala najboljom za strukturu šumskih radionica poticanja ćitanja. Sastojci su te metode: izravno iskustvo, intuicija, intrinzićna motivacija, kreativna igra te smirena, ekspanzivna svijest. Kako sudionici cijelo svoje biće energićno posvećuju temi, to im pruža mogućnost doživljavanja veće svrhe, fokusa, otvorenosti i dubine razumijevanja. Cilj je metode potaknuti sudionike da na intuitivan i svjestan naćin dožive prirodni svijet. Prema Barrattu Cornellu (2021) ćetiri su faze *flow learninga*, kao i svake šumske radionice poticanja ćitanja:

1. Probudi entuzijizam

U ovoj se fazi stvara pozitivna energija skupine, dogovaraju pravila ponašanja u šumi te daje smjer za kasnije zahtjevnije faze. Aktivnosti su zabavne i interaktivne kako bi privukle pozornost, motivirale sudionike i pobudile njihovu znatiželju. Ćitanje slikovnica i dječjih ilustriranih enciklopedija vezanih uz temu radionice te razgovor o njima, pokazali su se kao najbolji uvod u samu radionicu.

2. Usmjeri pozornost

Nakon uvodnog dijela pozornost sudionika usmjerava se na specifićne aspekte prirode vezane uz temu radionice. U ovoj fazi povećava se pozornost, fokus te prisutnost kako bi se promatralo prirodu s većom svjesnošću. Sensorna šetnja šumom te korištenje svih osjetila, razne potrage, osluškivanje prirode te igre promatranja neke su od aktivnosti u ovome dijelu.

3. Izravno doživi iskustvo

Sudionici se u ovom dijelu radionice duboko povezuju s prirodom izravnim iskustvom. Aktivnosti su osmišljene kako bi potaknule dublju i trajnu emocionalnu povezanost s prirodom. Ovdje se često koriste vježbe osjetilne svijesti i introspekcije, aktivnosti poput šumske meditacije, dodiri i osjeti (biljke, drveće, lišće), kreativno i umjetničko izražavanje.

4. Podijeli nadahnuće

Nakon dubokog doživljaja prirode, ovaj dio radionice potiče sudionike da podijele svoja iskustva, misli i osjećaje s drugima kako bi produbili učenje. Aktivnosti koje se koriste jesu: čitanje različitih slikovnica i ulomaka iz dječjih knjiga, krug dijeljenja u kojem djeca podijele što im se sviđelo na radionici, te pričanje priča tako da djeca sama osmisle svoju kratku priču vezanu uz temu radionice.

Slika 1.: Prikaz radionice 1

Slika 2.: Prikaz radionice 2

4.1 Teme šumskih radionica poticanja čitanja

Svaka šumska radionica, pa tako i ona poticanja čitanja, nosi neke opasnosti s obzirom na to da se radi o djeci u prirodnom okruženju koja vole rizičnu igru, penjanje po drveću, srušenim stablima, panjevima, pa je sigurnost uvijek na prvom mjestu. Za svaku se radionicu odabire jedna tema te se prema njoj bira i literatura za čitanje, od popularno-znanstvenih naslova i dječjih ilustriranih enciklopedija do umjetničkih slikovnica. Djeca uvijek uživaju u slušanju priča i zanimljivih činjenica o temi koja se obrađuje pa su se tako bavili gljivama, urbanim vrtovima, bundevama, drvećem, kukcima, šumskim blagom, a organizirane su i dvije potrage, jedna šumska i jedna za Djedom Božićnjakom.

Šumske radionice poticanja čitanja prate prirodu, izmjenu godišnjih doba i vremenske uvjete, pa se i teme određuju prema tim kriterijima.

4.2 Voditelj šumske radionice poticanja čitanja

Kako bi mogao uspješno i kvalitetno raditi s grupama djece, mladih ili odraslih u šumskom okruženju, svaki voditelj trebao bi konstantno razvijati svoje komunikacijske i pedagoške vještine. Neke od tih vještina uključuju: aktivno slušanje (voditelj treba slušati djecu, njihova pitanja, te pokazati interes i razumijevanje za njihove stavove i misli), jasno i jednostavno izražavanje (voditelj treba svoj jezik prilagoditi skupini sudionika s kojom radi), neverbalnu komunikaciju (voditelj bi trebao radionicu voditi s osmijehom, otvorenog položaja tijela, kako bi se djeca osjećala sigurno i slobodno), po-

ticajnu i motivacijsku komunikaciju (voditelj bi trebao ohrabrivati i motivirati djecu na sudjelovanje i istraživanje), empatija (važno je da voditelj suosjeća s djecom i ima razumijevanja za njih), postavljanje pitanja (voditelj bi trebao moći svojim pitanjima potaknuti raspravu i dječji istraživački duh), fleksibilnost i prilagodljivost (voditelj bi se u svakom trenutku trebao moći prilagoditi smjeru radionice u kojem ju povedu djeca), kreiranje sigurnog okruženja (voditelj bi skupini trebao pružiti sigurno okruženje u kojem djeci neće biti neugodno dijeliti svoje misli i osjećaje), refleksiju (voditelj bi na kraju radionice trebao potaknuti djecu da razmisle o onome što su naučili i kako će to iskustvo primijeniti u svom životu), strpljenje (rad s djecom zahtijeva puno strpljenja za njihova pitanja, za ponavljanje uputa, za davanje raznih primjera, ali se mnogostruko isplati).

Kombinacija navedenih vještina omogućuje voditelju uspješno vođenje šumske radionice poticanja čitanja, potičući djecu na aktivno sudjelovanje, istraživanje i doživljavanje prirode. Otvorenim i poticajnim načinom komunikacije djeca se osjećaju motivirano i uključeno, što predstavlja temelj za kvalitetno i učinkovito provođenje svake radionice.

Slika 3.: Prikaz kreativnih aktivnosti 1

Slika 4.: Prikaz kreativnih aktivnosti 2

4.3 Materijali i alati za šumske radionice poticanja čitanja

U šumskoj se pedagogiji primjenjuje širok raspon materijala koji djeci omogućuju iskustveno učenje, potiču njihovu znatiželju te razvijaju kreativnost u prirodnom okruženju. Ti materijali najčešće se temelje na prirodnim resursima i jednostavnim alatima koji djeci pružaju priliku da se aktivno povežu s okolinom.

Pri prikupljanju materijala iz šume oslanja se samo na ono što priroda sama odbaci, poput elemenata pronađenih na šumskom tlu, te se izbjegava lomljenje granja ili oštećenje vegetacije. Važno je naglasiti da se pritom slijedi načelo održivosti: često se ponovno koriste karton, papir, stare tkanine, tekstil, ambalaža i špage kako bi se izbjegla nepotrebna kupnja novih proizvoda i tako racionalnije trošili resursi.

Plastični, sintetički i umjetni materijali nastoje se potpuno izbjegavati. Sve što je moguće, izrađuje se samostalno.

Neki od prirodnih materijala jesu: grančice, kamenje, mahovina, drvo, kora, lišće, češeri, iglice, cvijeće, pijesak... Od alata za istraživanje koriste se mikroskopi, teleskopi, povećala, kutijice za kukce, karte, zemljovid, dnevnic... Od materijala za kreativno izražavanje: boje, papir, kolaž, karton, tkanine, špage, vuna...

Slika 7.: Prikaz literature 1

Slika 8.: Prikaz literature 2

5. Zaključak

Ovakav se način približavanja pisane riječi i ljubavi prema čitanju djeci, a korištenjem šumskih radionica poticanja čitanja, pokazao inovativan i njima vrlo zanimljiv. Povezivanje knjige s prirodom može produbiti dječju znatiželju, maštu i ljubav prema čitanju, a boravak u šumi stvara opuštajuće i poticajno okruženje u kojem se priča, igra i istraživanje prirodno nadopunjuju. Razvijaju se čitalačke vještine, potiče emocionalni razvoj, ekološka osviještenost te osjećaj zajedništva, a djeci se otvaraju vrata u svijet knjiga na kreativan, doživljajan i nezaboravan način. Nije provedeno istraživanje, ali povratne informacije djece i roditelja koji su sudjelovali u radionicama, njihova želja da posude slikovnice i knjige koje su korištene na radionicama te da ih kupe ili posude u knjižnicama, dovoljno govore o uspješnosti ovakva načina poticanja čitanja.

6. Literatura i izvori

1. Barratt Cornell, J. (2021). *Flow learning: Opening heart and spirit through nature*. Preuzeto 29.01.2026. s https://www.sharingnature.com/uploads/3/8/3/8/38383903/flow_sample_chapter.pdf
2. *Forest pedagogics*. Preuzeto 29.01.2026. s <http://forestpedagogics.eu/portal/>
3. Fornažar, A., Alagić, A., Simčić, A., Zidar, S., i Mrak, K. (2025). *U šumi kao učionici: Priručnik za edukaciju iz šumske pedagogije*. Pazin; Ljubljana; Gospić: Modelna šuma Istra; Slovenski šumarski institut; Pučko otvoreno učilište Dr. Ante Starčević.
4. Fornažar, A., i Šuvalić, M. (2022). *Šumska pedagogija za djecu novog doba*. Preuzeto 29.01.2026. s https://www.modelnasuma.hr/sites/default/files/events/sumska_pedagogija_za_print_final.pdf
5. Louv, R. (2016). *Posljednje dijete u šumi*. Zagreb: Ostvarenje.
6. *Mali čitači*. Preuzeto 29.01.2026. s <https://www.facebook.com/search/top?q=mali%20%C4%8Dita%C4%8Di>